

*Vardo, Finnmark,
severovýchodné Nórsko,
1617*

Včera v noci sa Maren prisnilo, že na skaly pred jej domom vyplavilo veľrybu.

Zliezla z útesu k jej vzdúvajúcejmu sa telu, oprela si oko o to jej a objala tú veľkú zápachajúcu oblinu. Viac pre ňu nemohla urobiť.

O chvíľu sa za ňou po čiernej skale ako mravce prihrnula armáda chlapov, ich vypracované postavy, čepele a kosy sa mihali v mesačnom svetle. Začali sa oháňať zbraňami a rezať ešte skôr, ako veľryba stihla poslednýkrát vydýchnuť. Vzpínala sa a oni ju s prísnymi výrazmi v tvárach obopínali ako rybárska sieť svoj úlovok. Marenine ruky sa začali predlžovať a objatie silnieť – tak naširoko a urputne ju stískala –, až si nebola istá, či veľrybe pomáha alebo blíži. Netrápila sa tým, len hľadela do toho oka, ani nežmurkla.

Zviera sa napokon utišilo, jeho dych sa rozplýval do okolia, zatiaľ čo muži sekali a rezali. Pach veľrybieho tuku z horiacich lampášov zacítila Maren skôr, než sa prestalo hýbať, oveľa skôr, ako žiarivý kotúč jeho oka otupel pod jej pohľadom.

Skočila medzi skaly a odrazu sa ocitla na morskom dne. Noc nad ňou bola temná a bezmesačná, hviezdy

jazvili hladinu. Ponorila sa pod hladinu a zo spánku sa prebrala zadychčaná, v nose a v hrdle cítila dym. Chuť páleného tuku jej uviazla pod jazykom a nedala sa zmyť.

Prvá

Búrka sa prihnala ako blesk z jasného neba. Takto o nej budú hovoriť v nasledujúcich mesiacoch a rokoch, keď páľčivá bolesť v očiach ustane a v hrdlách splasne horká hrča. Keď konečne zapadne do príbehov. Ani vtedy však nebude zrejmé, čo sa vlastne stalo. Stáva sa, že slová nestačia: dávajú podobu príliš ľahko, nedbalo. A v tom, čo Maren videla, nebolo zmilovania ani ľahkosti.

V to popoludnie jej tá najlepšia lodná plachta leží v lone ako deka, Mamma a Diinna držia v rukách ďalšie rohy. Ich menšie, precíznejšie prsty šijú menšie, precíznejšie stehy do trhlín od vetra, zatiaľ čo Maren láta diery, ktoré po sebe zanechali sťažňové upínadlá.

Vedľa ohňa sa suší kôpka bieleho vresu, ktorý jej brat Erik narezal na nízkej hore na pevnine. Zajtra, keď už bude po všetkom, Mamma jej dá tri plné hrste na vankúš. Vankúš rozpára, napchá doň všetko spolu so zeminou, tá medová vôňa sa jej po mesiacoch zatuchnutého posteľného zápachu a neumytých vlasov bude priam hnusiť. Zahryzne sa doň a bude kričať, až jej pľúca budú písať od sladkej pachuti špiny.

Odrazu ju niečo prinúti zdvihnúť zrak a pozrieť sa smerom k oknu. Nejaký vták, čierny na čiernom plátne noci, či azda zvuk? Postaví sa, aby sa ponatáhovala, aby sa zadívala na záliv, nezvltný, sivý, a za ním na otvorenom mori na špičky vln trblietajúce sa ako črepiny skla. Člno sa voľne kolíšu na vlnách, na oboch koncoch sa slabo mihocú drobné lampáše.

Predstavuje si, že dokáže rozoznať Pappov a Erikov čln od ostatných a jeho druhú najlepšiu plachtu pevne pripevnenú k sťažňu. Ťahy a zábery veslovania, ich chrbrty na obzore, kam sa chodí ukladať slnko, ktoré už mesiac nevideli a ešte mesiac neuvidia. K mužom bude stále prenikať svetlo vardøských domov bez závesov v oknách, stratených vo vlastnom mori matne osvetlenej zeme. Už sú za Hornøyskou ihlou, blízko miesta, kde popoludní spozorovali húf rýb, ktorý k pohybu vyburcovala veľryba.

„Už bude preč,“ chlácholil ich Pappa. Mamma sa veľrýb desí. „Najedená bude do popuku, kým nás tam Erik dopraví tými svojimi sledovitými rukami.“

Erik len sklonil hlavu, aby ho Mamma mohla pobožkať, a manželka Diinna mu mohla pritlačiť palec na čelo, o ktorom Sámovia hovoria, že sa odtiaľ odvíja niť, ktorá mužov na mori opäť privedie domov. Rukou na chvíľu spočinul na jej bruchu, čím cez pletenú tuniku ešte zvýraznil oblinu. Jemne ho odstrčila.

„Nechaj, privolaš ho predčasne.“

Keď už bude po tom, Maren si bude márne želať, aby vtedy vstala a oboch ich pobožkala na drsné líca. Kiežby z nich nespustila oči, keď kráčali k vode v zošitých tuleňích kožiach, otec dlhým krokom a Erik šuchtavo za ním. Kiežby pri ich odchode niečo cítila, kiežby cítila niečo iné než vďačnosť za čas, ktorý bude môcť stráviť osamote s Mammou a Diinnou, za nenútenosť ostatných žien.

Pretože ako dvadsaťročná a s prvou ponukou na sobáš, ktorá prišla pred tromi týždňami, sa konečne začala považovať za jednu z nich. Dag Bjørnsson prerábal druhú lodenicu svojho otca na spoločný domov. Kým sa skončí zima, bude dom hotový a oni oddaní jeden druhému.

Vnútri, povedal, a ona zacítila pod uchom jeho teplý, škripavý dych, bude pekné ohnisko a oddelený sklad potravín, aby nemusel chodiť po dome so sekerou ako Pappa. Pri pohľade na ten zlovestný lesk sa jej dvíhal

žalúdok, hoci sekeru držali Pappove starostlivé ruky. Dag to vedel a nebol voči tomu ľahostajný.

Mal plavé vlasy ako jeho matka a jemné črty. Maren vedela, že ostatní muži ich považujú za znak slabosti, no jej to neprekážalo. Neprekážalo jej, že sa širokými ústami dotýkal jej hrdla, keď jej hovoril o plachte, ktorú by mala utkať na posteľ, čo im vyrobí. A hoci nepocítila nič, keď ju váhavo pohladil na chrbrte, príliš nežne a vysoko na to, aby to cez tmavomodré zimné šaty vôbec niečo znamenalo, tento dom, ktorý jej bude patriť – tento kozub a posteľ –, jej vyslali do podbrúšia impulz. V noci si tísila ruky tam, kde cítila teplo, objímala si boky ľadovými prstami, takými znečivilenými, akoby ani neboli jej.

Ani Erik s Diinnou nemajú vlastný dom: bývajú v úzkej miestnosti, ktorú Marenin otec a brat pristavali k zadnej stene ich domu. Ich posteľ zaberá celú šírku izby, cez priečku je pritlačená zároveň k tej Mareninej. Počas prvých spoločných nocí si Maren rukami zakrývala hlavu, dýchala do stuchnutej slamy matracu, ale nikdy nepočula viac ako ich dych. Bol to teda zázrak, keď sa Diinne začalo zaokrúhľovať brucho. Dieťa by malo prísť na svet hneď po zime, potom sa už budú v tej nevelkej posteli tlačiť traja.

Keď to pominie, bude si hovoriť: možno mala dávať pozor aj na Daga.

Namiesto toho však vzala poškodenú plachtovinu, rozprestrela ju všetkým na kolená a nezdvihla zrak do vtedy, kým ju vták, zvuk alebo zmena v ovzduší neprihovoli k oknu sledovať svetelné divadlo na temnom mori.

V ramenách jej zapraská: priblíži jeden prst, zhrubnutý od ihly, k druhému a pritlačí ich pod vlnenú manžetu rukáva. Pocíti, ako sa jej zježia chlípky a napne pokožka. Lode stále veslujú, pokojné v neistom svetle, lampy žmurkajú.

A vtom sa more zdvihne, obloha sa spustí nadol, cez všetko sa preženie svetlozelený blesk a na okamih ožiari